

Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag om bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet och avslår yrkandena i två följdmotioner.

Förslagen innebär i huvudsak följande:

- Försök, förberedelse och stämpling till allvarliga brott ska kriminaliseras i större utsträckning än i dag.
- Bestämmelsen om straff för förberedelse och stämpling ändras så att högre straff än fängelse i två år ska kunna dömas ut i fler fall.
- Den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och låter bli att förhindra vissa allvarliga brott inom ramen för sammanslutningen ska kunna dömas för det.
- Det ska införas nya omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt.
- Brottsbeteckningarna grovt brott och/eller ringa brott införs för de brott som berörs av förslagen och som inte redan har en sådan beteckning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2016.

I betänkandet finns sex reservationer (SD och L).

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:113 Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet.

Nio motionsyrkanden som väckts i två följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet	6
Reservationer	14
1. Ytterligare kriminalisering av förstadier till brott, punkt 2 (SD)	14
2. Ytterligare kriminalisering av förstadier till brott, punkt 2 (L)	14
3. Höjning av straffskalorna, punkt 3 (SD)	15
4. Kompletterande förslag rörande underlåtenhetsansvar, punkt 4 (SD)	16
5. Komplettering och förtydligande rörande begreppet vapen, punkt 5 (SD)	16
6. Kvalifikationsgrunder för övergrepp i rättssak, punkt 6 (SD)	17
Särskilt yttrande	18
Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet, punkt 1 (M)	18
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Propositionen	19
Följdmotionerna	19
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1998:1703) om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i rättegångsbalken,
4. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
5. lag om ändring i sjömanslagen (1973:282),
6. lag om ändring i lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor,
7. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
8. lag om ändring i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott,
9. lag om ändring i lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:113 punkterna 1–9.

2. Ytterligare kriminalisering av förstadier till brott

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:3334 av Roger Haddad m.fl. (L) och

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande

1.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (L)

3. Höjning av straffskalorna

Riksdagen avslår motion

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande

2.

Reservation 3 (SD)

4. Kompletterande förslag rörande underlåtenhetsansvar

Riksdagen avslår motion

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD)

yrkandena 3–5.

Reservation 4 (SD)

5. Komplettering och förtydligande rörande begreppet vapen

Riksdagen avslår motion

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande

6.

Reservation 5 (SD)

6. Kvalifikationsgrunder för övergrepp i rättssak

Riksdagen avslår motion

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD)
yrkandena 7 och 8.

Reservation 6 (SD)

Stockholm den 28 april 2016

På justitieutskottets vägnar

Mats Pertoft

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Pertoft (MP), Helene Petersson i Stockaryd (S), Elin Lundgren (S), Krister Hammarbergh (M), Arhe Hamednaca (S), Kent Ekeröth (SD), Anti Avsan (M), Susanne Eberstein (S), Johan Hedin (C), Anders Hansson (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Roger Haddad (L), Linda Snecker (V), Lawen Redar (S), Pia Hallström (M) och Magnus Oscarsson (KD).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2015/16:113 Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Två motioner har väckts med anledning av förslaget. Förslagen i motionsyrkandena återges i bilaga 1.

Lagförslagen har granskats av Lagrådet.

Det kan nämnas att riksdagen tidigare har gett regeringen till känna att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för brott som begåtts inom ramen för organiserad kriminell verksamhet och om att ytterligare skärpa och utvidga straffansvaret för underlåtenhet att avslöja och hindra brott (bet. 2014/15:JuU14, rskr. 2014/15:138).

Utskottets överväganden

Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår nio motionsyrkanden om bl.a. ytterligare kriminalisering av förstadier till brottslighet och kompletterande förslag rörande underlåtenhetsansvar.

Jämför reservationerna 1 (SD), 2 (L), 3–6 (SD) och särskilt yttrande (M).

Propositionen

Behovet av bättre straffrättsliga verktyg

I Sverige finns det inte någon vedertagen definition av organiserad brottslighet. Det närmaste man i svensk rätt kommer en definition är bestämmelsen i 29 kap. 2 § 6 brottsbalken. Enligt bestämmelsen ska som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet särskilt beaktas bl.a. om ett brott utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering.

Regeringen anger i propositionen att det behövs bättre straffrättsliga verktyg för att förbättra förutsättningarna att komma åt den organiserade brottsligheten. Utmärkande för den organiserade brottsligheten är bl.a. att flera personer är delaktiga i den brottsliga verksamheten och att brottsligheten ofta är välplanerad. Detta innebär att medverkan, försök, förberedelse och stämpling till brott har särskild betydelse för förutsättningarna att motverka sådan brottslighet. Med dagens regelverk är det ofta svårt att hålla ledande personer ansvariga för brott som begås i organiserade sammanhang. Den organiserade brottsligheten präglas av att det ofta finns försvårande omständigheter kring ett brott som inte alltid uppmärksammas i tillräcklig grad.

Regeringens förslag

Regeringen föreslår ett flertal ändringar i det straffrättsliga regelverket. Det handlar bl.a. om att längre straff än i dag ska kunna dömas ut för förberedelse och stämpling, att ansvarsfrihetsregeln för förberedelse och stämpling utvidgas, en utökad kriminalisering av förstadier till brott, att ledande personer inom den organiserade brottsligheten bör vara skyldiga att ingripa mot brott,

införande av kvalifikationsgrunder och brottsbeteckningar för vissa brott samt vissa särskilda brottsbeteckningar för grova och ringa brott.

Straffet för förberedelse och stämpling till brott

Regeringen föreslår att möjligheten att döma till mer än två års fängelse för förberedelse och stämpling utvidgas. Fängelse i mer än två år ska kunna dömas ut när fängelse i sex år eller mer, istället för som i dag åtta år eller mer, kan följa på det fullbordade brottet.

För att säkerställa att straffansvaret för förberedelse och stämpling endast träffar klart straffvärda förberedelser och stämplingsgärningar avser regeringen att mindre allvarliga gärningar bör undantas från straffansvar. Regeringen föreslår därför att ansvarsfrihetsregeln i bestämmelsen om förberedelse och stämpling i 23 kap. 2 § brottsbalken ska utvidgas så att, utöver fall där faran för brottets fullbordan är ringa, även mindre allvarliga gärningar undantas från straffansvar.

Nykriminalisering av försök, förberedelse och stämpling

Regeringen föreslår en nykriminalisering av försök förberedelse och stämpling för följande brott:

Försök	Förberedelse	Stämpling
Grovt olaga hot	Grovt olaga hot	Grovt olaga hot
Grov förgripelse mot tjänsteman	Grov förgripelse mot tjänsteman	Grov förgripelse mot tjänsteman
Övergrepp i rättssak av normalgraden och grovt övergrepp i rättssak	Övergrepp i rättssak av normalgraden och grovt övergrepp i rättssak	Övergrepp i rättssak av normalgraden och grovt övergrepp i rättssak
Grovt vapenbrott och synnerligen grovt vapenbrott	Grovt vapenbrott och synnerligen grovt vapenbrott	Grovt vapenbrott och synnerligen grovt vapenbrott
	Grov trolöshet mot huvudman	Grov trolöshet mot huvudman
	Grov oredlighet mot borgenärer	Grov oredlighet mot borgenärer
		Grov utpressning
		Grovt våld eller hot mot tjänsteman
		Grovt bedrägeri
		Grov förskingring

	Grovt skattebrott
	Grov stöld
	Äktenskapstvång
	Grovt olaga tvång

Regeringen framhåller att straffskalorna för brotten gör att en kriminalisering av det osjälvständiga brottet i sig framstår som rimlig. Vidare framhålls att det inom den organiserade brottsligheten finns ett tillämpningsområde som motiverar ansvar för dessa brottsformer. Brotten är på olika sätt förknippade med den grova organiserade brottsligheten och därför anser regeringen att den föreslagna kriminaliseringen är en nödvändig åtgärd.

Ledande personer inom den organiserade brottsligheten bör vara skyldiga att ingripa mot brott

Regeringen anger att en särskild svårighet med att beivra brott som begås i organiserad form är att det kan vara svårt att reda ut vem eller vilka inom sammanslutningen som kan hållas straffrättsligt ansvariga. Utgångspunkten är att straffansvaret är personligt. Alla som främjat en gärning med råd eller dåd kan dömas som medverkande till brottet. Den som utan att ingripa iakttar att någon begår brott, och som varken fysiskt eller psykiskt har utövat inflytande på brottets tillkomst, kan inte dömas för medverkan. När det gäller ett antal särskilt utpekade allvarliga brott finns en möjlighet enligt 23 kap. 6 § första stycket brottsbalken att straffa en person som underlåtit att i tid anmäla eller på annat sätt avslöja ett sådant brott när det kan ske utan fara för personen själv eller hans eller hennes närmaste. Det rör sig bl.a. om mord, dråp, grov misshandel, människorov, människohandel, rån, grovt rån, mordbrand och penningförfalskning. I andra stycket föreskrivs en generell skyldighet för föräldrar och andra personer i s.k. garantställning att hindra den som står under deras vård eller lydnad att begå brott.

I propositionen föreslår regeringen att den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska, i de fall där det är särskilt föreskrivet, dömas för underlåtenhet att förhindra brottet. Regeringen anger att det är rimligt att ledande personer i olika sammanhang kan avkrävas ett särskilt ansvar, på samma sätt som personer i garantställning har ett särskilt ansvar. Samtidigt betonas i propositionen att en kriminalisering av ett tidigare straffritt beteende måste ske med försiktighet och begränsas till verkligt klandervärda beteenden. Därför bör kriminaliseringen begränsas till de brott där underlåtenhet att avslöja brottet är straffbelagt.

Regeringen vill samtidigt utvidga regeln om ansvarsfrihet vid fara och föreslår att den ska gälla även de personer som omfattas av det nya underlåtenhetsbrottet. Faran ska också kunna avse någon annan än den handlande. Det betyder att ett ingripande måste kunna ske utan fara.

Grova brott – kvalifikationsgrunder och brottsbeteckningar

Ett sätt att säkerställa att försvårande omständigheter får ett tydligt genomslag är att i lagtexten ange vad som särskilt ska beaktas vid bedömning av om brottet är grovt. På så vis kan man också få till stånd ett utvidgat tillämpningsområde för brottet.

Regeringen föreslår följande nya kvalifikationsgrunder:

- Hot av allvarligt slag. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen innefattat hot som påtagligt förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenatrupp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars varit av allvarligt slag. Kvalifikationsgrunden föreslås införas i bestämmelserna om olaga tvång, olaga hot, utpressning och våld eller hot mot tjänsteman.
- I bestämmelsen om övergrepp i rättssak införas en kvalifikationsgrund om hot av allvarligt slag utan några exempel.
- Gärningar av särskilt hänsynslös eller farlig art. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen varit av särskilt hänsynslös eller farlig art. Kvalifikationsgrunden föreslås införas i straffbestämmelserna om olaga tvång, olaga hot, utpressning, våld eller hot mot tjänsteman samt övergrepp i rättssak. När det gäller rån och trolöshet mot huvudman föreslås att kvalifikationsgrunden ”gärningar av särskilt farlig art” införas.

Särskilda brottsbeteckningar för grova och ringa brott

Enligt propositionen bör särskilda brottsbeteckningar införas för kvalificerade och privilegierade brottstyper. Det gäller både för grova och ringa brott. Regeringen föreslår därför att följande brottsbeteckningar införs:

- grovt olaga tvång,
- grovt olaga hot,
- grov respektive ringa utpressning,
- grov trolöshet mot huvudman,
- grovt våld eller hot mot tjänsteman,
- grov förgripelse mot tjänsteman och
- grovt respektive ringa övergrepp i rättssak.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:3334 anför Roger Haddad m.fl. (L) att den organiserade brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem och ett hot mot människors frihet och trygghet. Motionärerna står bakom förslagen i propositionen men menar att de är otillräckliga. Därför yrkas att en förnyad analys ska göras över möjligheterna att kriminalisera stämpling och förberedelse till fler brott av normalgraden, t.ex. vapenbrott, olaga hot och utpressning.

Kent Ekeröth och Adam Martinen (båda SD) anför i kommittémotion 2015/16:3336 att de står bakom propositionens förslag men efterlyser samtidigt följande kompletteringar:

- Stämpling till våld eller hot mot tjänsteman av normalgraden bör vara straffbart (yrkande 1).
- Regeringen bör se över straffskalorna med avsikt att höja straffen (yrkande 2).
- Narkotikabrott bör omfattas av underlåtenhetsansvaret (yrkande 3).
- Ansvarsfrihetsregeln vid fara bör inte omfatta den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning (yrkande 4)
- Begreppen ”bestämmande inflytande” och ”sammanslutning” bör förses med kvalifikationsgrunder (yrkande 5).
- I propositionens föreslagna lagtext gällande kvalifikationsgrunder bör i stället för begreppet ”vapen” användas ett bredare begrepp, t.ex. ”vapen och därmed jämförbart objekt/verktyg” (yrkande 6).
- Det bör införas kvalifikationsgrunder för bedömningen om brottet förgripelse mot tjänsteman är grovt (yrkande 7).
- Det bör införas andra kvalifikationsgrunder för brottet övergrepp i rättsak (yrkande 8).

Utskottets ställningstagande

Behovet av bättre straffrättsliga verktyg

Den organiserade brottsligheten är en av rättssamhällets största utmaningar och det är därför viktigt att de straffrättsliga verktygen är ändamålsenliga. De förslag regeringen lägger fram syftar till att mer effektivt kunna motverka denna typ av brottslighet. Även om det straffrättsliga regelverket i huvudsak fungerar väl så finns det ett antal områden där det behöver bli bättre. Med dagens regelverk är det många gånger svårt att hålla ledande personer ansvariga för brott som begås i organiserade sammanhang och det finns därutöver ofta försvårande omständigheter kring brotten som inte alltid uppmärksammas i tillräckligt hög grad.

Förslagen innebär ändringar i det straffrättsliga regelverket bl.a. så att försök, förberedelse och stämpling till allvarliga brott ska kunna kriminaliseras i högre utsträckning samt att den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och som låter blir att förhindra ett brott ska kunna dömas för det. Vidare föreslås att det införs nya omständigheter som särskilt ska beaktas om brottet är grovt.

Utskottet finner regeringens förslag är väl avvägda och ändamålsenligt utformade och att de därför bör antas av riksdagen.

Ytterligare kriminalisering av förstadier till brottslighet

Att på ett tidigt stadium kunna ingripa mot allvarigare brott är viktigt i arbetet mot organiserad brottslighet. Sådan brottslighet föregås många gånger av

noggrann planering vid vilken flera personer deltar, varför bestämmelserna om osjälvständiga brott är av särskild betydelse för möjligheterna att motverka densamma.

En utgångspunkt för bedömningen av om ett brott bör straffbeläggas på försöks- och förberedelse- eller stämplingsstadiet är att det beteende som ska kriminaliseras är straffvärt. Kriminalisering av förstadier till brott bör dessutom förbehållas brott av ett visst allvar, varför en utgångspunkt för bedömningen av om kriminalisering ska ske bör vara det fullbordade brottets abstrakta straffvärde. Därutöver bör det också i praktiken finnas fall av brottet som är så allvarliga att ett ingripande redan på förstadiet framstår som motiverat. Det måste också finnas ett reellt tillämpningsområde för det osjälvständiga brottet. Det bör även krävas att införandet av straffansvar får praktisk betydelse och att det blir möjligt att i praktiken upprätthålla kriminaliseringen.

Utskottet finner mot denna bakgrund regeringens bedömning av vilka brott som ska kriminaliseras på förstadiet väl avvägda och ser inte anledning att vidta några åtgärder med anledning av förslagen i motion 2015/16:3334 (L) och i motion 2015/16:3336 (SD) yrkande 1.

Kompletterande förslag rörande underlåtenhetsansvar

En särskild svårighet med att beivra brott som begås i organiserad form är att det kan vara svårt att reda ut vem eller vilka inom sammanslutningen som kan hållas straffrättsligt ansvariga. Straffansvaret är personligt men alla som har främjat gärningen med råd eller dåd kan dömas som medverkande till brottet. Endast när det gäller ett antal särskilt utpekade allvarliga brott finns det en möjlighet att enligt 23 kap. 6 § första stycket brottsbalken att straffa en person som underlåtit att avslöja ett brott.

Utskottet anser, i likhet med regeringen, att det är rimligt att personer som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning kan avkrävas ett särskilt ansvar. Inom den organiserade brottsligheten förekommer det grupperingar som är strukturerade och ordnade enligt ett hierarkiskt mönster med en utpekad ledare. En sådan persons passivitet i förhållande till att brott begås bör inte accepteras.

Begreppet sammanslutning får enligt gängse språkbruk anses omfatta såväl olika former av juridiska personer som mer eller mindre varaktiga grupper och nätverk. Regeringen framhåller i propositionen att det för straffansvar inte ska krävas att det kan bevisas att en sammanslutning är att hänföra till den organiserade brottsligheten eller annars är kriminell. Däremot ska det kunna konstateras att det inom ramen för sammanslutningen har begåtts en konkret brottslig gärning och att det finns en person som har ett bestämmande inflytande som hade kunnat förhindra brottet men som inte har gjort det. I likhet med regeringen anser utskottet att det inte finns behov av att närmare definiera begreppet sammanslutning och bestämmande inflytande.

Utskottet delar även regeringens bedömning att en kriminalisering av ett tidigare straffritt beteende måste ske med försiktighet och begränsas till verkligt klandervärda beteenden. Det är därför lämpligt att ansvaret endast aktualiseras när det gäller vissa mycket allvarliga brott, t.ex. mord, dråp och grov misshandel. Utskottet är inte berett att ta något initiativ för att bestämmelsen ska omfatta ytterligare brott.

När det gäller ansvarsfrihet vid fara anser utskottet att regeringens förslag är väl avvägt. Det finns inte skäl att undanta det nya underlåtenhetsbrottet från ansvarsfrihetsregeln. Det kan konstateras att ett förhinderande av brott i nu aktuella situationer i normalfallet inte torde vara förenat med fara samt att ett blankt påstående om fara utan konkreta uppgifter i regel kan lämnas utan avseende.

Därmed avstyrker utskottet förslagen i motion 2015/16:3336 (SD) yrkandena 3–5.

Komplettering och förtydligande rörande begreppet "vapen"

Regeringen föreslår en ny kvalifikationsgrund om hot som förstärkts med hjälp av t.ex. vapen eller genom anspelning på våldskapital eller som annars varit av allvarligt slag. Regeringen betonar att för att gärningen ska bedömas som grovt brott bör det krävas att användningen av vapen etc. innebär en påtaglig förstärkning av det hot som utgör eller ingår i den brottsliga gärningen. Vidare påpekas att begreppet "vapen" inte begränsas till skjutvapen. Framför allt knivar eller andra stickvapen kan under vissa omständigheter förstärka ett hot så att det bör kunna jämföras med ett hot som förstärkts med skjutvapen. Mot bakgrund av den utformning av kvalifikationsgrunden som föreslås, med en huvudregel och ett par exempel, saknas det enligt regeringen anledning att göra något tillägg i vapenkriteriet. Utskottet delar regeringens bedömning om utformningen av förslaget och avstyrker därför motion 2015/16:3336 (SD) yrkande 6.

Kvalifikationsgrunder för övergrepp i rättssak

Utmärkande för övergrepp i rättssak är det angrepp mot samhället som gärningen utgör. Utskottet delar regeringens bedömning att detta, tillsammans med de konsekvenser gärningen kan få för den enskilda, bör återspeglas i kvalifikationsgrunderna.

Vidare bör allvaret hos det våld eller hot som förekommit lyftas fram. Att hotet påtagligt förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital kan vara av betydelse för den bedömningen men det är inte givet att dessa omständigheter i avsaknad av andra försvårande inslag alltid bör medföra att brottet ska betraktas som grovt. Att uttryckligt hänvisa till dessa omständigheter skulle riskera att utvidga det grova brottets tillämpningsområde på ett icke avsett vis. Däremot är det relevant att ange att gärningen har innefattat hot av allvarligt slag eftersom innebörden av begreppet hot av allvarligt slag kan anpassas efter den

straffbestämmelse där det förekommer. Utskottet delar inte bedömningen i motion 2015/16:3336 (SD) yrkande 8 och avstyrker därför yrkandet.

Höjning av straffskalorna

Enligt utskottets mening bör straffskalorna för brott återspegla brottens allvar. Utskottet välkomnar därför att regeringen bl.a. föreslår en möjlighet att i flera fall döma ut högre straff än fängelse i två år för förberedelse och stämpling till brott. Utskottet påminner också om att riksdagen under riksmötet 2014/15 riktade ett stort antal tillkännagivanden till regeringen om straffskärpningar för ett flertal brott. Utskottet ser inte någon anledning att vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av förslaget i motion 2015/16:3336 (SD) yrkande 2.

Reservationer

1. Ytterligare kriminalisering av förstadier till brott, punkt 2 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 1 och avslår motion

2015/16:3334 av Roger Haddad m.fl. (L).

Ställningstagande

Vi välkomnar regeringens proposition. Det är positivt att det straffrättsliga regelverket fortsättningsvis kommer att beakta det våldskapital som organiserade kriminella sammanslutningar utnyttjar i sin brottsliga verksamhet. Vidare välkomnar vi att regeringen nu tar steg för att komma åt ledande personer i kriminella sammanslutningar. Förslagen i propositionen ligger i linje med våra tidigare förslag om s.k. DIKO-lagar men vi anser att det behövs kraftfullare åtgärder mot den organiserade brottsligheten.

En åtgärd som är av betydelse för att stärka det straffrättsliga regelverket är att kriminalisera stämpling till våld eller hot mot tjänsteman. Vi vill därför att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag om detta.

2. Ytterligare kriminalisering av förstadier till brott, punkt 2 (L)

av Roger Haddad (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3334 av Roger Haddad m.fl. (L) och avslår motion

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Den organiserade brottsligheten är ett allvarligt samhällsproblem och ett hot mot människors frihet och trygghet. I utsatta områden där parallella strukturer och kriminella miljöer är ett påtagligt problem rekryteras yngre av äldre till att begå brott.

Ett effektivt arbete mot den organiserade brottsligheten kräver ett stort antal åtgärder, bl.a. europeiskt samarbete och tydliga insatser för att fånga upp unga människor på väg att utveckla en kriminell livsstil. Men det behövs också en översyn av straffrätten.

Jag välkomnar de förslag som regeringen lägger fram. Jag anser dock att ytterligare förändringar av straffrätten bör genomföras. Det kriminaliserade området för stämpling till brott som typiskt sett begås av den organiserade brottsligheten bör utvidgas ytterligare. Jag anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på ytterligare kriminalisering av förberedelse och stämpling till brott som typiskt sett används av den organiserade brottsligheten, och då särskilt i högre utsträckning stämpling till brott av normalgraden. Det gäller bl.a. vapenbrott, olaga hot och utpressning men även andra brott kan vara aktuella.

3. Höjning av straffskalorna, punkt 3 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt vår mening ligger nivån på utdömda straff i Sverige i dag långt under vad som kan motiveras utifrån brottens allvar, offrens lidande eller samhällets skyldighet att bestraffa brottslingar. Vi anser att straffskalorna bör ses över i syfte att höja dem och att minska utrymmet för domstolarna att döma ut låga straff. Bland annat, bör minimistrafet för grovt våld eller hot mot tjänsteman vara fängelse i ett år. Även i övrigt anser vi att regeringen bör genomföra en översyn av straffskalorna och återkomma till riksdagen med förslag om generellt höjda straffskalor.

4. Kompletterande förslag rörande underlåtenhetsansvar, punkt 4 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkandena 3–5.

Ställningstagande

Vi välkomnar att regeringen nu föreslår kriminalisering av underlåtenhet att förhindra brott för personer med ledande ställning i en sammanslutning. Vi menar dock att det är nödvändigt att begreppen ”bestämmande inflytande” och ”sammanslutning” preciseras. Om det inte blir tydligt vad som avses med begreppen finns det en risk att tillämpningen blir så restriktiv att bestämmelsen förlorar sitt värde.

Vi ifrågasätter också regeringens bedömning att ansvarsfrihetsregeln vid fara ska gälla även den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning. Regeringens argument att faran ofta är så låg att ansvarsfrihetsregeln inte blir tillämplig framstår som motstridigt. Regeringen verkar mena att undantaget i praktiken inte kommer att bli tillämpligt, men i så fall är det enligt vår mening bättre att genom lagstiftning tydligt fastställa att ansvarsfrihet vid fara inte ska gälla den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning.

Organiserad brottslighet hanterar ofta narkotika, och narkotika utgör en betydande inkomstkälla för kriminella organisationer. Därför anser vi att även narkotikabrott bör inrymmas i de brott som det nya underlåtenhetsansvaret ska omfatta.

5. Komplettering och förtydligande rörande begreppet vapen, punkt 5 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att det i den föreslagna lagtexten bör användas bredare begrepp än ”vapen”. På så sätt kan objekt som inte normalt anses som eller används som vapen fångas om de används på ett sätt som innebär jämförbar fara vid våldsanvändning. Därför anser vi att regeringen ska överväga att omformulera lagtexten så att begreppet ”vapen” ersätts med ett annat begrepp, t.ex. ”vapen och därmed jämförbart objekt/verktyg” eller ”farligt tillhysge”.

6. Kvalifikationsgrunder för övergrepp i rättssak, punkt 6 (SD)

av Kent Ekeröth (SD) och Adam Marttinen (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Det är positivt att det nu införs kvalifikationsgrunder för när ett brott ska anses som grovt. I likhet med regeringen anser vi att kvalifikationsgrunder bör införas för när övergrepp i rättssak ska anses som grovt. Däremot har vi en annan syn på hur dessa bör vara utformade. Vi anser att det vid bedömningen av om ett övergrepp i rättssak är grovt särskilt ska beaktas om det uppkommit, eller funnits risk för det allmänna eller någon enskild, om gärningen utförts med understöd av vapen eller därmed jämförbart verktyg, sprängämne, vapenattrapp eller annat sådant hjälpmedel, om gärningsmannen spelar på ett våldskapital eller om gärningen varit av farlig art.

Det är särskilt angeläget att ha med kvalifikationsgrunden ”våldskapital” eftersom den anspelar på kriminella organisationer som kan spela en särskilt allvarlig roll vid brottet övergrepp i rättssak.

Särskilt yttrande

Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet, punkt 1 (M)

Krister Hammarbergh (M), Anti Avsan (M), Anders Hansson (M) och Pia Hallström (M) anför:

Regeringens proposition om bättre straffrättsliga verktyg innebär ett steg i rätt riktning för att kunna motverka den grova organiserade brottsligheten. Den bygger på den utredning som den tidigare regeringen tillsatte efter att ha sett behov av detta.

Det återstår dock ett flertal åtgärder för att med kraft kunna bekämpa grov organiserad brottslighet. Under förra året gjorde riksdagen en rad tillkännagivanden till regeringen. Tillkännagivandena rörde bland annat att göra det lättare att förverka kriminellas tillgångar, att utöka kriminaliseringen för brott som begås inom ramen för organiserad brottslighet samt att kriminalisera underlåtenhet att avslöja brott. Vi ser med tillförsikt fram emot att se resultatet av regeringens arbete med dessa tillkännagivanden.

Den grova organiserade brottsligheten innebär lidande och stor skada för både enskilda människor och företag, men också för samhället i stort. Organiserad brottslighet ligger bakom huvuddelen av den gränsöverskridande brottsligheten, bl.a. människohandel och narkotikasmuggling. Den tidigare regeringen tog 2007 initiativ till en bred nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten. Mobiliseringen, som nu involverar tolvmyndigheter inom och utom rättsväsendet, har lett till ett mer omfattande och uthålligt arbete än tidigare. De nya arbetsformer som utvecklats har bidragit till snabbare och ökad samverkan mellan myndigheterna.

Det är angeläget att regeringen nu med kraft fortsätter arbetet med att motverka den grova organiserade brottsligheten.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:113 Bättre straffrättsliga verktyg mot organiserad brottslighet:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1998:1703) om ändring i brottsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67).
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott.
9. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

Följdmotionerna

2015/16:3334 av Roger Haddad m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ytterligare kriminalisering av förstadier till sådana brott som är särskilt knutna till organiserad brottslighet, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3336 av Kent Ekeröth och Adam Marttinen (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stämpling till våld eller hot mot tjänsteman av normalgraden bör vara straffbart och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffskalorna med avsikt att höja straffen och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att narkotikabrott bör omfattas av underlåtenhetsansvaret och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvarsfrihetsregeln vid fara inte bör omfatta den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvalificeringsgrunder för ”bestämmande inflytande” och ”sammanslutning” och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om användningen av begreppet vapen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvalifikationsgrunder för bedömning av om ”förgripelse mot tjänsteman” är ett grovt brott ska införas och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvalifikationsgrunderna även bör införas för övergrepp i rättssak och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 11 §, 4 kap. 4, 5 och 10 §§, 6 kap. 15 §, 8 kap. 6 och 12 §§, 9 kap. 4 och 11 §§, 10 kap. 5 och 9 §§, 11 kap. 6 §, 12 kap. 5 §, 13 kap. 12 §, 14 kap. 13 §, 16 kap. 17 §, 17 kap. 1, 2, 10 och 16 §§, 18 kap. 7 §, 19 kap. 14 §, 21 kap. 15 §, 22 kap. 7 § och 23 kap. 2 och 6 §§ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***3 kap.****11 §¹**

För försök eller förberedelse till mord, dråp, barnadråp eller sådan misshandel som *ej* är ringa, *så ock* för stämpling till mord, dråp eller grov misshandel eller underlåtenhet att avslöja sådant brott *dömes* till ansvar enligt *vad i* 23 kap. *stadgas*.

För försök eller förberedelse till mord, dråp, barnadråp eller sådan misshandel som *inte* är ringa, *och* för stämpling till mord, dråp eller grov misshandel eller underlåtenhet att avslöja *eller förhindra* sådant brott *döms det* till ansvar enligt 23 kap.

4 kap.**4 §**

Den som genom misshandel eller *eljest* med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar *annan* att göra, tåla eller underlåta något, *dömes* för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan *övar* tvång genom hot att åtala eller *angiva* annan för brott eller att *om annan* lämna menligt meddelande, *dömes ock* för olaga tvång, *såframt* tvånget är otillbörligt.

Är brott som avses i första stycket grovt, dömes till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid *bedömande huruvida* brottet är grovt *skall* särskilt beaktas, om gärningen *innefattat* pinande

Den som genom misshandel eller *annars* med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar *någon* att göra, tåla eller underlåta något *döms* för olaga tvång till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan *utövar* tvång genom hot att åtala eller *ange någon* annan för brott eller att lämna menligt meddelande *om någon annan, döms också* för olaga tvång, *om* tvånget är otillbörligt.

Om brottet är grovt döms för grovt olaga tvång till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid *bedömningen av om* brottet är grovt *ska det* särskilt beaktas om gärningen

¹ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 1991:679.

till bekräftelse eller annan tortyr.

1. har innefattat våld av allvarligt slag,

2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller

3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

5 §²

Om någon lyfter vapen mot annan eller *eljest* hotar med brottslig gärning på sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst sex månader och högst fyra år.

Om någon lyfter vapen mot någon annan eller *annars* hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för grovt olaga hot till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om hotet påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller annars har varit av allvarligt slag, eller

2. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

10 §³

För försök, förberedelse eller stämpling till människorov, människohandel eller olaga frihetsberövande och för underlåtenhet att avslöja ett sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök eller förberedelse till olaga tvång som är grovt, äktenskapstvång, datain-

För försök, förberedelse eller stämpling till människorov, människohandel eller olaga frihetsberövande och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra ett sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök, förberedelse eller stämpling till grovt olaga tvång, äktenskaps-

² Senaste lydelse 1993:207.

³ Senaste lydelse 2014:382.

trång som om det fullbordats inte skulle ha varit att anse som ringa, eller grovt dataintrång.

tvång eller grovt olaga hot och för försök eller förberedelse till dataintrång som om det fullbordats inte skulle ha varit att anse som ringa, eller grovt dataintrång.

6 kap.

15 §⁴

För försök till våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt tvång, grovt sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning, grovt sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn, sexuellt övergrepp mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn, utnyttjande av barn för sexuell posering, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering, köp av sexuell handling av barn, köp av sexuell tjänst, koppleri och grovt koppleri döms till ansvar enligt vad som föreskrivs i 23 kap.

Detsamma gäller i fråga om förberedelse till koppleri samt förberedelse och stämpling till och underlåtenhet att avslöja våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och grovt koppleri.

För försök till våldtäkt, grov våldtäkt, sexuellt tvång, grovt sexuellt tvång, sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning, grovt sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, sexuellt utnyttjande av barn, sexuellt övergrepp mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn, utnyttjande av barn för sexuell posering, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering, köp av sexuell handling av barn, köp av sexuell tjänst, koppleri och grovt koppleri döms till ansvar enligt 23 kap.

Detsamma gäller för förberedelse till koppleri samt för förberedelse och stämpling till och underlåtenhet att avslöja eller förhindra våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och grovt koppleri.

8 kap.

6 §

Är brott som i 5 § sägs att anse som grovt, skall för grovt rån dömas till fängelse, lägst fyra och högst tio år.

Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om våldet var livsfarligt eller om gärningsmannen tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller om han eljest visat synnerlig råhet

Om brott som avses i 5 § är grovt, döms för grovt rån till fängelse i lägst fyra och högst tio år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om våldet har varit livsfarligt,
2. om gärningsmannen har tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars har

⁴ Senaste lydelse 2011:511.

eller på ett hänsynslöst sätt utnyttjat den rånades skyddslösa eller utsatta ställning.

visat synnerlig råhet eller på ett hänsynslöst sätt har utnyttjat den rånades skyddslösa eller utsatta ställning, eller

3. om gärningen har varit av särskilt farlig art.

12 §⁵

För försök eller förberedelse till stöld, grov stöld, rån, grovt rån, tillgrepp av fortskaffningsmedel, olovlig kraftavledning eller olovlig avledning av värmeenergi, så ock för stämpling till eller underlåtenhet att avslöja rån eller grovt rån döms till ansvar enligt vad i 23 kap. stadgas. Skulle tillgrepp av fortskaffningsmedel eller olovlig avledning av värmeenergi, om brottet fullbordats, hava varit att anse som ringa, må dock ej dömas till ansvar som nu sagts.

För försök eller förberedelse till stöld, grov stöld, rån, grovt rån, tillgrepp av fortskaffningsmedel, olovlig kraftavledning eller olovlig avledning av värmeenergi döms det till ansvar enligt 23 kap. Det samma gäller för stämpling till grov stöld och stämpling till eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra rån eller grovt rån. Skulle tillgrepp av fortskaffningsmedel eller olovlig avledning av värmeenergi, om brottet fullbordats, ha varit att anse som ringa, ska gärningen dock inte medföra ansvar.

9 kap.

4 §⁶

Den som genom olaga tvång förmår någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den tvungne eller någon i vars ställe denne är, döms, om inte brottet är att anse som rån eller grovt rån, för utpressning till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst ett och högst sex år. Vid bedömande av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen har innefattat våld eller hot av allvarligt slag eller om gärningsmannen har visat särskild hänsynslöshet.

Den som genom olaga tvång förmår någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den tvingade eller någon i vars ställe denne är, döms, om inte brottet är att anse som rån eller grovt rån, för utpressning till fängelse i högst två år. Om brottet är ringa döms för ringa utpressning till böter.

Om brottet är grovt döms för grov utpressning till fängelse i lägst ett och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,

⁵ Senaste lydelse 2008:264.

⁶ Senaste lydelse 2010:370.

2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller

3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

11 §⁷

För försök eller förberedelse till bedrägeri, grovt bedrägeri, utpressning, ocker eller grovt häleri och för stämpling till grovt häleri döms det till ansvar enligt 23 kap. Bestämmelserna i 23 kap. 3 § ska dock inte gälla i fråga om försök till utpressning.

Såsom för förberedelse till bedrägeri eller grovt bedrägeri döms den som för att bedra försäkringsgivare eller annars med bedrägligt uppsåt skadar sig eller annan till person eller egendom. Detsamma ska gälla, om någon med samma uppsåt försöker åstadkomma sådan skada. Har han eller hon innan skadan uppstått frivilligt avstått från att fullfölja gärningen, ska han eller hon inte dömas till ansvar.

För försök eller förberedelse till bedrägeri, grovt bedrägeri, utpressning, ringa utpressning, grov utpressning, ocker eller grovt häleri och för stämpling till grovt bedrägeri, grov utpressning eller grovt häleri döms det till ansvar enligt 23 kap. Bestämmelserna i 23 kap. 3 § ska dock inte gälla i fråga om försök till utpressning, ringa utpressning eller grov utpressning.

Som för förberedelse till bedrägeri eller grovt bedrägeri döms den som för att bedra försäkringsgivare eller annars med bedrägligt uppsåt skadar sig eller någon annan till person eller egendom. Detsamma ska gälla, om någon med samma uppsåt försöker åstadkomma sådan skada. Har han eller hon innan skadan uppstått frivilligt avstått från att fullfölja gärningen, ska han eller hon inte dömas till ansvar.

10 kap. 5 §⁸

Om någon, som på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan sköta ekonomisk angelägenhet eller självständigt *handha* kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka skötseln av sådan angelägenhet eller uppgift, missbrukar sin förtroendeställning

Om någon, som på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan sköta *en* ekonomisk angelägenhet eller självständigt *hantera en* kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka skötseln av *en* sådan angelägenhet eller uppgift, missbrukar sin för-

⁷ Senaste lydelse 2014:308.

⁸ Senaste lydelse 1986:123.

och därigenom skadar huvudmannen, döms han för trolöshet mot huvudman till böter eller fängelse i högst två år. Vad som har sagts nu gäller inte, om gärningen är belagd med straff enligt 1–3 §§.

Är brottet grovt, skall dömas till fängelse, lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömande huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om gärningsmannen begagnat falsk handling eller vilseledande bokföring eller tillfogat huvudmannen betydande eller synnerligen kännbar skada.

Missbrukar någon, som fått till uppgift att sköta rättslig angelägenhet för någon annan, till förfång för huvudmannen sin förtroendeställning, döms han enligt första stycket, även om angelägenheten inte är av ekonomisk eller teknisk art.

troendeställning och därigenom skadar huvudmannen, döms han *eller hon* för trolöshet mot huvudman till böter eller fängelse i högst två år. Vad som har sagts nu gäller inte om gärningen är belagd med straff enligt 1–3 §§.

Om brottet är grovt döms för grov trolöshet mot huvudman till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om huvudmannen har tillfogats betydande eller synnerligen kännbar skada, om gärningsmannen har använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Om någon som har fått till uppgift att sköta en rättslig angelägenhet för någon annan missbrukar sin förtroendeställning till förfång för huvudmannen, döms han eller hon enligt första stycket, även om angelägenheten inte är av ekonomisk eller teknisk art.

9 §⁹

För försök till förskingring eller trolöshet mot huvudman *samt* för försök *eller* förberedelse till grov förskingring döms till ansvar enligt vad som föreskrivs i 23 kap. För förberedelse till grovt givande av muta döms också till ansvar enligt 23 kap.

För försök till förskingring eller trolöshet mot huvudman *och* för försök, förberedelse *eller stämpling* till grov förskingring *eller grov trolöshet mot huvudman* döms *det* till ansvar enligt 23 kap. För förberedelse till grovt givande av muta döms *det* också till ansvar enligt 23 kap.

11 kap.

6 §¹⁰

För försök till oredlighet mot borgenärer enligt 1 § första stycket eller försök till sådan oredlighet enligt 1 § andra stycket som innebär att tillgång bortförs ur riket

För försök till oredlighet mot borgenärer enligt 1 § första stycket eller försök till sådan oredlighet enligt 1 § andra stycket som innebär att tillgång bortförs ur landet

⁹ Senaste lydelse 2012:301.

¹⁰ Senaste lydelse 2011:511.

döms till ansvar enligt *vad som föreskrivs i 23 kap.* Detsamma gäller i fall då sådant brott *som nu har angetts* ska bedömas som grov oredlighet mot borgenärer. För förberedelse till grovt bokföringsbrott döms också till ansvar enligt *vad som föreskrivs i 23 kap.*

döms *det* till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller i fall då *ett* sådant brott ska bedömas som grov oredlighet mot borgenärer. För *förberedelse eller stämpling till grov oredlighet mot borgenärer eller förberedelse till grovt bokföringsbrott* döms *det* också till ansvar enligt 23 kap.

12 kap.

5 §¹¹

För försök eller förberedelse till grov skadegörelse och försök till skadegörelse samt för underlåtenhet att avslöja grov skadegörelse, döms till ansvar enligt *vad som föreskrivs i 23 kap.*

För försök eller förberedelse till grov skadegörelse och *för* försök till skadegörelse samt för underlåtenhet att avslöja *eller förhindra* grov skadegörelse döms *det* till ansvar enligt 23 kap.

13 kap.

12 §¹²

För försök, förberedelse eller stämpling till mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, sabotage, grovt sabotage, kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage eller spridande av gift eller smitta eller till förgöring, *så ock* för underlåtenhet att avslöja sådant brott *dömes* till ansvar enligt *vad i 23 kap. stadgas.*

För försök, förberedelse eller stämpling till mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, sabotage, grovt sabotage, kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage eller spridande av gift eller smitta eller till förgöring *och* för underlåtenhet att avslöja *eller förhindra* sådant brott *döms det* till ansvar enligt 23 kap.

14 kap.

13 §¹³

För försök eller förberedelse till urkundsförfalskning, grov urkundsförfalskning, hindrande av urkunds bevisfunktion, signaturförfalskning, penningförfalskning, märkesförfalskning, förfalskning av fast märke eller brukande av vad som förfalskats och för underlåtenhet att avslöja penningförfalskning döms *det* till ansvar enligt *vad som föreskrivs i 23 kap.* Detsamma gäller försök till olovlig

För försök eller förberedelse till urkundsförfalskning, grov urkundsförfalskning, hindrande av urkunds bevisfunktion, signaturförfalskning, penningförfalskning, märkesförfalskning, förfalskning av fast märke eller brukande av vad som förfalskats och för underlåtenhet att avslöja *eller förhindra* penningförfalskning döms *det* till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller *för* försök till olovlig befatt-

¹¹ Senaste lydelse 2003:857.

¹² Senaste lydelse 1990:416.

¹³ Senaste lydelse 2013:425.

befattning med falska pengar som består i försök till anskaffande eller mottagande av det förfälskade. Skulle brottet, om det fullbordats, ha varit att anse som ringa, ska gärningen dock inte medföra ansvar.

ning med falska pengar som består i försök till anskaffande eller mottagande av det förfälskade. Skulle brottet, om det fullbordats, ha varit att anse som ringa, ska gärningen dock inte medföra ansvar.

16 kap.

17 §¹⁴

För förberedelse eller stämpling till eller underlåtenhet att avslöja myteri döms till ansvar enligt vad som sägs i 23 kap. Detsamma ska gälla försök eller förberedelse till grovt dobbleri, försök till sådant barnpornografibrott som avses i 10 a § första stycket och försök eller förberedelse till grovt barnpornografibrott.

För förberedelse eller stämpling till eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra myteri döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök eller förberedelse till grovt dobbleri, försök till sådant barnpornografibrott som avses i 10 a § första stycket och försök eller förberedelse till grovt barnpornografibrott.

17 kap.

1 §¹⁵

Den som med våld eller hot om våld förgriper sig *å någon* i hans myndighetsutövning eller för att tvinga *honom* till eller hindra honom från åtgärd *däri* eller hämnas för sådan åtgärd, dömes för våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma skall gälla, om någon *sålunda* förgriper sig mot *den* som tidigare har utövat myndighet för vad *denne däri* gjort eller underlåtit.

Den som med våld eller hot om våld förgriper sig *på en tjänsteman* i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga *tjänstemannen* till eller hindra honom eller henne från en åtgärd i myndighetsutövningen eller för att hämnas för en sådan åtgärd döms för våld eller hot mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller om någon *på detta sätt* förgriper sig mot *en tjänsteman* som tidigare har utövat myndighet för vad *han eller hon* har gjort eller underlåtit att göra i myndighetsutövningen.

Om brottet är grovt döms för grovt våld eller hot mot tjänsteman till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,

¹⁴ Senaste lydelse 2010:399.

¹⁵ Senaste lydelse 1975:667.

2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller

3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

2 §¹⁶

Den som, annorledes än i 1 § sägs, för att tvinga eller hindra någon i hans myndighetsutövning eller för att hämnas för åtgärd däri, otillbörligen företager gärning, som för honom medför lidande, skada eller annan olägenhet, eller hotar därmed, dömes för förgräpelse mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, dömes till fängelse i högst fyra år.

Den som, på något annat sätt än som anges i 1 §, otillbörligen utför en gärning som syftar till att tvinga eller hindra en tjänsteman i hans eller hennes myndighetsutövning eller att hämnas för en åtgärd i myndighetsutövningen och som för tjänstemannen medför lidande, skada eller annan olägenhet, eller hotar med en sådan gärning, döms för förgräpelse mot tjänsteman till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet är grovt döms för grov förgräpelse mot tjänsteman till fängelse i högst fyra år.

10 §¹⁷

Den som med våld eller hot om våld angriper någon för att *denne* gjort anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett utsaga hos en domstol eller annan myndighet eller för att hindra någon från en sådan åtgärd, döms för övergrepp i rättsak till fängelse i högst fyra år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma ska gälla, om man med någon annan gärning, som medför lidande, skada eller olägenhet, eller med hot om en sådan gärning angriper någon för att *denne* avlagt vittnesmål eller annars avgett utsaga vid förhör hos en myndig-

Den som med våld eller hot om våld angriper någon för att *han* eller *hon* gjort anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett utsaga hos en domstol eller annan myndighet eller för att hindra någon från en sådan åtgärd döms för övergrepp i rättsak till fängelse i högst fyra år. Detsamma gäller den som med någon annan gärning, som medför lidande, skada eller olägenhet, eller med hot om en sådan gärning angriper någon för att *han* eller *hon* avlagt vittnesmål eller annars avgett utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en

¹⁶ Senaste lydelse 1975:667.

¹⁷ Senaste lydelse 2009:1281.

het eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga.

Med domstol eller annan myndighet i första stycket avses även en dömande kammare eller ett annat organ i Internationella brottmåls-domstolen.

Är brottet grovt, döms till fängelse, lägst två och högst åtta år.

Om brottet är grovt döms för grovt övergrepp i rättsak till fängelse i lägst två och högst åtta år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om det har uppkommit eller funnits risk för betydande men för det allmänna eller någon enskild,

2. om gärningen har innefattat våld eller hot av allvarligt slag, eller

3. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

Om brottet är ringa döms för ringa övergrepp i rättsak till böter eller fängelse i högst sex månader.

16 §¹⁸

För försök eller förberedelse till våld eller hot mot tjänsteman döms till ansvar enligt vad som föreskrivs i 23 kap., såvida inte brottet, om det fullbordats, skulle ha varit att anse som ringa. För försök eller förberedelse till främjande av flykt döms också till ansvar enligt vad som anges i 23 kap.

För försök eller förberedelse till våld eller hot mot tjänsteman, grovt våld eller hot mot tjänsteman, grov förgripelse mot tjänsteman, övergrepp i rättsak, grovt övergrepp i rättsak eller främjande av flykt döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för stämpling till grovt våld eller hot mot tjänsteman, grov förgripelse mot tjänsteman, övergrepp i rättsak eller grovt övergrepp i rättsak.

18 kap.

7 §

För försök, förberedelse eller stämpling till uppror eller väpnat hot mot laglig ordning, för underlåtenhet att avslöja sådant brott, så ock för försök till brott mot medborgerlig frihet eller svikande av

För försök, förberedelse eller stämpling till uppror eller väpnat hot mot laglig ordning, för underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott och för försök till brott mot medborgerlig frihet eller svik-

¹⁸ Senaste lydelse 2012:301.

försvarsplikt *dömes* till ansvar enligt *vad i 23 kap. stadgas*.

ande av försvarsplikt *döms det* till ansvar enligt 23 kap.

19 kap.

14 §¹⁹

För försök, förberedelse eller stämpling till högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot person döms det till ansvar enligt *vad som föreskrivs i 23 kap.* Detsamma gäller för försök eller förberedelse till obehörig befattning med hemlig uppgift. *Såsom* stämpling till högförräderi ska även anses att träda i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att sådant brott kan begås.

Den som underlåter att avslöja högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift, döms till ansvar enligt *vad som anges i 23 kap.* Detsamma gäller även om han eller hon inte insett men borde ha insett att brottet *höll på att ske*.

För försök, förberedelse eller stämpling till högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot person döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök eller förberedelse till obehörig befattning med hemlig uppgift. *Som* stämpling till högförräderi ska även anses att träda i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att sådant brott kan begås.

Den som underlåter att avslöja *eller förhindra* högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift döms till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller även om han eller hon inte insett men borde ha insett att brottet *var förestående eller pågick*.

21 kap.

15 §²⁰

För försök, förberedelse eller stämpling till eller underlåtenhet att avslöja rymning samt för försök, förberedelse eller stämpling till våld eller hot mot förman *skall dömas* till ansvar enligt 23 kap.

För försök, förberedelse eller stämpling till eller underlåtenhet att avslöja *eller förhindra* rymning samt för försök, förberedelse eller stämpling till våld eller hot mot förman *döms det* till ansvar enligt 23 kap.

¹⁹ Senaste lydelse 2014:383.

²⁰ Senaste lydelse 1986:645.

För medverkan till tjänstebrott får dömas endast den som därigenom åsidosatt tjänsteplikt.

22 kap.

7 §²¹

För försök, förberedelse eller stämpling till landsförräderi eller landssvek *skall dömas* till ansvar enligt 23 kap. Som stämpling *skall* även anses att träda i förbindelse med fienden för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att brott *som nu sagts förövas*. För förberedelse eller stämpling under tid, då riket hotas av krig, ockupation eller andra fientligheter, *skall* dömas till ansvar trots att fientligheter inte *utbrutit*.

Den som underlåter att avslöja landsförräderi eller landssvek *skall* dömas till ansvar enligt 23 kap. Till *sådant* ansvar *skall han* dömas även om han inte insett men *bort inse* att brottet *höll på att ske*.

För försök, förberedelse eller stämpling till landsförräderi eller landssvek *döms det* till ansvar enligt 23 kap. Som stämpling *ska* även anses att träda i förbindelse med fienden för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att *något av dessa brott begås*. För förberedelse eller stämpling under tid då *landet* hotas av krig, ockupation eller andra fientligheter *ska det* dömas till ansvar trots att fientligheter inte *brutit ut*.

Den som underlåter att avslöja *eller förhindra* landsförräderi eller landssvek *ska* dömas till ansvar enligt 23 kap. Till ansvar *för underlåtenhet att avslöja landsförräderi eller landssvek ska* även den dömas som inte insett men *borde ha insett* att brottet var *förestående eller pågick*.

23 kap.

2 §²²

Den som, med uppsåt att utföra eller främja brott,

1. tar emot eller lämnar pengar eller annat som betalning för ett brott eller för att täcka kostnader för utförande av ett brott, eller

2. skaffar, tillverkar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar, sammanställer eller tar annan liknande befattning med något som är särskilt ägnat att användas som hjälpmedel vid ett brott,

skall i de fall det särskilt anges dömas för förberedelse till brottet, om han inte gjort sig skyldig till fullbordat brott eller försök.

I de fall det särskilt anges döms för stämpling till brott. Med stämpling förstås, att någon i samråd med annan beslutar gärningen eller att någon söker anstifta annan

ska i de fall det särskilt anges dömas för förberedelse till brottet, om han *eller hon* inte *har* gjort sig skyldig till fullbordat brott eller försök.

I de fall det särskilt anges döms för stämpling till brott. Med stämpling förstås att någon i samråd med *någon* annan beslutar gärningen eller att någon söker

²¹ Senaste lydelse 1986:645.

²² Senaste lydelse 2001:348.

eller åtar eller erbjuder sig att utföra den.

Straff för förberedelse eller stämpling *skall* bestämmas under den högsta och får sättas under den lägsta gräns som gäller för fullbordat brott. Högre straff än fängelse i två år får bestämmas endast om fängelse i åtta år eller *däröver* kan följa på det fullbordade brottet. Om faran för att brottet skulle fullbordas var ringa, *skall* inte dömas till ansvar.

anstifta *någon* annan eller åtar eller erbjuder sig att utföra den.

Straffet för förberedelse eller stämpling *ska* bestämmas under den högsta och får sättas under den lägsta gräns som gäller för fullbordat brott. Högre straff än fängelse i två år får bestämmas endast om fängelse i sex år eller *mer* kan följa på det fullbordade brottet.

Om faran för att brottet skulle fullbordas var ringa *eller om gärningen med hänsyn till andra omständigheter är mindre allvarlig, ska det* inte dömas till ansvar.

6 §

Underlåter någon att i tid anmäla eller eljest avslöja brott som är å färde, när det kan ske utan fara för honom själv eller någon av hans närmaste, skall han i de fall särskilt stadgande givits därom dömas för underlåtenhet att avslöja brottet enligt vad som är stadgat för den som allenast i mindre mån medverkat till sådant brott; dock må ej i något fall dömas till svårare straff än fängelse i två år. I de fall då det är särskilt föreskrivet skall för underlåtenhet att avslöja brott ansvar enligt vad nu sagts ådömas jämväl den som ej insett men bort inse att brottet var å färde.

Den som underlåter att i tid anmäla eller annars avslöja ett förestående eller pågående brott ska, i de fall det är särskilt föreskrivet, dömas för underlåtenhet att avslöja brottet enligt vad som är föreskrivet för den som medverkat endast i mindre mån till sådant brott. Högre straff än fängelse i två år får dock inte dömas ut. I de fall det är särskilt föreskrivet ska för underlåtenhet att avslöja brott även den dömas som inte haft uppsåt till men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick.

Den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska, i de fall det är särskilt föreskrivet, dömas för underlåtenhet att förhindra brottet enligt första stycket.

Om föräldrar eller andra uppfostrare eller förmyndare, i annat fall än första stycket avser, underlåta att från brott hindra den som står under deras vård eller lydnad, när det kan ske utan fara för dem själva eller deras närmaste och

För underlåtenhet att förhindra brott döms också en förälder eller annan uppfostrare eller förmyndare som underlåter att hindra den som står under hans eller hennes vård eller lydnad från att begå brott.

utan anmälan till myndighet, dömes för underlåtenhet att hindra brottet enligt vad i första stycket är stadgat.

Ej må för underlåtenhet att avslöja eller hindra brott dömas, med mindre den gärning som var å färde så fortskridit att straff kan följa därå.

Ansvar för underlåtenhet att avslöja eller förhindra brott förutsätter att

1. gärningen har fortskridit så långt att den är straffbar, och

2. brottet kan avslöjas eller förhindras utan fara för den handlande eller för någon annan och, i fall som avses i tredje stycket, att brottet kan förhindras utan anmälan till myndighet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1703) om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 22 kap. 7 § brottsbalken i stället för lydelsen enligt lagen (1998:1703) om ändring i den balken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 kap.

7 §

För försök, förberedelse eller stämpling till landsförräderi eller landssvek *skall dömas* till ansvar enligt 23 kap. Som stämpling *skall* även anses att träda i förbindelse med fienden för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att brott *som nu sagts förövas*. För förberedelse eller stämpling under tid, då *riket* hotas av krig, ockupation eller andra fientligheter, *skall* dömas till ansvar trots att fientligheter inte *utbrutit*.

Den som underlåter att avslöja landsförräderi eller landssvek *skall* dömas till ansvar enligt 23 kap. Till *sådant* ansvar *skall han* dömas även om han inte insett men *bort inse* att brottet *höll på att ske*.

För försök eller förberedelse till olovlig kärnsprängning *skall* dömas till ansvar enligt 23 kap.

För försök, förberedelse eller stämpling till landsförräderi eller landssvek *döms det* till ansvar enligt 23 kap. Som stämpling *ska* även anses att träda i förbindelse med fienden för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att *något av dessa brott begås*. För förberedelse eller stämpling under tid då *landet* hotas av krig, ockupation eller andra fientligheter *ska det* dömas till ansvar trots att fientligheter inte *brutit ut*.

Den som underlåter att avslöja *eller förhindra* landsförräderi eller landssvek *ska* dömas till ansvar enligt 23 kap. Till ansvar *för underlåtenhet att avslöja landsförräderi eller landssvek ska* även den dömas som inte insett men *borde ha insett* att brottet *var förestående eller pågick*.

För försök eller förberedelse till olovlig kärnsprängning *ska det* dömas till ansvar enligt 23 kap.

3 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 20 d § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

20 d §¹

Med hemlig rumsavlyssning avses avlyssning eller upptagning som

1. görs i hemlighet och med ett tekniskt hjälpmedel som är avsett att återge ljud, och

2. avser tal i enrum, samtal mellan andra eller förhandlingar vid sammanträden eller andra sammankomster som allmänheten inte har tillträde till.

Hemlig rumsavlyssning får användas vid en förundersökning om

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år,

2. spioneri enligt 19 kap. 5 § brottsbalken,

3. brott som avses i 3 § lagen (1990:409) om skydd för företagshemligheter, om det finns anledning att anta att gärningen har begåtts på uppdrag av eller har understötts av en främmande makt eller av någon som har agerat för en främmande makts räkning och det kan antas att brottet inte leder till endast böter,

4. annat brott om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i fyra år och det är fråga om

a) människohandel enligt 4 kap. 1 a § brottsbalken,

b) våldtäkt enligt 6 kap. 1 § första eller andra stycket brottsbalken,

c) grovt sexuellt tvång enligt 6 kap. 2 § tredje stycket brottsbalken,

d) våldtäkt mot barn enligt 6 kap. 4 § första eller andra stycket brottsbalken,

e) grovt sexuellt övergrepp mot barn enligt 6 kap. 6 § andra stycket brottsbalken,

f) grovt utnyttjande av barn för sexuell posering enligt 6 kap. 8 § tredje stycket brottsbalken,

g) grovt koppleri enligt 6 kap. 12 § tredje stycket brottsbalken,

h) utpressning, *grovt brott*, h) *grov* utpressning enligt 9 kap. enligt 9 kap. 4 § andra stycket 4 § andra stycket brottsbalken, brottsbalken,

i) grovt barnpornografibrott enligt 16 kap. 10 a § femte stycket brottsbalken,

j) övergrepp i rättssak, *grovt* j) *grovt* övergrepp i rättssak *brott*, enligt 17 kap. 10 § tredje enligt 17 kap. 10 § tredje stycket stycket brottsbalken, brottsbalken,

k) grovt narkotikabrott enligt 3 § narkotikastrafflagen (1968:64), eller

l) grov narkotikasmuggling enligt 6 § tredje stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

¹ Senaste lydelse 2014:1419.

5. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 1–3, om en sådan gärning är belagd med straff,

6. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 4, om en sådan gärning är belagd med straff och det med hänsyn till omständigheterna kan antas att gärningens straffvärde överstiger fängelse i fyra år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

4 Förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)

Härigenom föreskrivs att 11 § skattebrottslagen (1971:69) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §¹

För förberedelse till grovt skattebrott döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

För förberedelse *eller stämpling* till grovt skattebrott döms *det* till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

¹ Senaste lydelse 2011:513.

5 Förslag till lag om ändring i sjömanslagen (1973:282)

Härigenom föreskrivs att 69 § sjömanslagen (1973:282) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

För förberedelse eller stämpling till brott som avses i 68 § eller underlåtenhet att avslöja sådant brott *dömes* till ansvar enligt *vad som stadgas* i 23 kap. brottsbalken. Detsamma gäller försök eller förberedelse till brott som avses i 67 §, om *ej* brottet skulle ha varit att anse som ringa om det fullbordats.

Föreslagen lydelse

69 §

För förberedelse eller stämpling till brott som avses i 68 § eller underlåtenhet att avslöja *eller förhindra* sådant brott *döms det* till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken. Detsamma gäller *för* försök eller förberedelse till brott som avses i 67 §, om *inte* brottet skulle ha varit att anse som ringa om det *hade* fullbordats.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1982:316) med förbud mot könsstympning av kvinnor¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §²

Den som bryter mot 1 § döms till fängelse i högst fyra år.

Om brottet har medfört livsfara, allvarlig sjukdom eller i annat fall inneburit ett synnerligen hänsynslöst beteende *skall* det bedömas som grovt. För grovt brott döms till fängelse, lägst två och högst tio år.

För försök, förberedelse och stämpling samt underlåtenhet att avslöja brott döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Om brottet har medfört livsfara, allvarlig sjukdom eller i annat fall inneburit ett synnerligen hänsynslöst beteende, *ska* det bedömas som grovt. För grovt brott döms *det* till fängelse i lägst två och högst tio år.

För försök, förberedelse och stämpling samt *för* underlåtenhet att avslöja *eller förhindra* brott döms *det* till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1998:407.

² Senaste lydelse 1998:407.

7 Förslag till lag om ändring i vapenlagen (1996:67)

Härigenom föreskrivs att det i vapenlagen (1996:67) ska införas en ny paragraf, 9 kap. 8 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

8 §

För försök, förberedelse eller stämpling till grovt vapenbrott eller synnerligen grovt vapenbrott döms det till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:148) om straff för terroristbrott

Härigenom föreskrivs att 3 och 4 §§ lagen (2003:148) om straff för terroristbrott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Följande gärningar utgör terroristbrott under de förutsättningar som anges i 2 § i denna lag:

1. mord, 3 kap. 1 § brottsbalken,
2. dråp, 3 kap. 2 § brottsbalken,
3. grov misshandel, 3 kap. 6 § brottsbalken,
4. människorov, 4 kap. 1 § brottsbalken,
5. olaga frihetsberövande, 4 kap. 2 § brottsbalken,
6. grov skadegörelse, 12 kap. 3 § brottsbalken,
7. mordbrand och grov mordbrand, 13 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken,
8. allmänfarlig ödeläggelse, 13 kap. 3 § brottsbalken,
9. sabotage och grovt sabotage, 13 kap. 4 och 5 §§ brottsbalken,
10. kapning och sjö- eller luftfartssabotage, 13 kap. 5 a § brottsbalken,
11. flygplatssabotage, 13 kap. 5 b § brottsbalken,
12. spridande av gift eller smitta, 13 kap. 7 § brottsbalken,
13. olovlig befattning med kemiska vapen, 22 kap. 6 a § brottsbalken,
14. vapenbrott, grovt vapenbrott och synnerligen grovt vapenbrott, 9 kap. 1 § första stycket och 1 a § vapenlagen (1996:67),
15. brott enligt 29 § tredje stycket lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,
16. uppsåtligt brott enligt 25 och 26 §§ lagen (1992:1300) om krigsmateriel, som avser kärnladdningar, radiologiska, biologiska och kemiska stridsmedel, apparater och andra anordningar för spridning av radiologiska, biologiska eller kemiska stridsmedel samt speciella delar och substanser till sådant material,
17. brott enligt 18, 18 a och 20 §§ lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd, som avser sådana produkter eller sådant tekniskt bistånd som kan användas för att framställa kärnladdningar, biologiska eller kemiska vapen,
18. smuggling och grov smuggling, 3 och 5 §§ lagen (2000:1225) om straff för smuggling, om brottet avser sådana varor som omfattas av 14–17,
19. olaga hot, 4 kap. 5 § brottsbalken, som innefattar hot om att begå någon av de gärningar som avses i 1–18.
19. olaga hot *och grovt olaga hot*, 4 kap. 5 § brottsbalken, som innefattar hot om att begå någon av de gärningar som avses i 1–18.

¹ Senaste lydelse 2014:896.

4 §

För försök, förberedelse eller stämpling till samt underlåtenhet att avslöja terroristbrott döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

För försök, förberedelse eller stämpling till samt underlåtenhet att avslöja *eller förhindra* terroristbrott döms *det* till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser

Härigenom föreskrivs att 16 § lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

För försök, förberedelse eller stämpling till och underlåtenhet att avslöja folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse döms det till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Föreslagen lydelse

16 §

För försök, förberedelse eller stämpling till och underlåtenhet att avslöja *eller förhindra* folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelse döms det till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.